

**Віце-прем'єр-міністру – Міністру
регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України
ЗУБКО Г.Г.**

копія:

**Першому заступнику Голови Комітету Верховної
Ради України з питань паливно-енергетичного
комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки
ДОМБРОВСЬКОМУ О.Г.**

**Голові Державного агентства з
енергоефективності та
енергозбереження України
САВЧУКУ С.Д.**

**Голові Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг
ВОВКУ Д.В.**

№ 325 від 16.02.2017 р.

Вельмишановний Геннадію Григоровичу!

Ознайомившись з Концепцією реалізації державної політики у сфері теплопостачання, представленої на громадське обговорення 31.01.2017 р, хочемо зазначити наступне. Ми погоджуємось з актуальністю та необхідністю вирішення всіх проблемних питань, зазначених в Концепції. Запропонована Концепція загалом є позитивною для існуючої системи теплопостачання, оскільки передбачає, зокрема:

- перегляд та вдосконалення тарифної політики, впровадження стимулюючого регулювання;
- підвищення платіжної дисципліни щодо оплати за послуги централізованого опалення та постачання гарячої води;
- вдосконалення системи розрахунків між суб'єктами в цій галузі, в тому числі щодо субсидій;

- спрощення процедур щодо реалізації інвестиційних проектів;
- реконструкцію та модернізацію систем теплопостачання на всіх етапах технологічного процесу;
- покращення інформаційно-управлінського забезпечення підприємств ТКЕ та автоматизації технологічних процесів;
- заохочення інвестицій в енергозбереження;
- розвиток когенерації.

Крім того, передбачається збільшення частки виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії до **30%** в 2025 р. та до **40%** в 2035 р., для чого передбачено посилення законодавчої підтримки цього напрямку.

Загалом підтримуючи шляхи вирішення проблем галузі, зазначені в Концепції, Біоенергетична асоціація України (БАУ) вважає одним з найбільш ефективних напрямків подальшого розвитку централізованого теплопостачання впровадження конкурентного ринку теплової енергії, розуміючи під цим перш за все розвиток конкуренції на етапі її виробництва. Приємно зазначити, що в Концепції є ряд положень, потенційно спрямованих на впровадження конкурентних відносин в галузі теплопостачання, зокрема:

- вказано на негативний вплив системи тарифоутворення «витрати плюс» як фактору, що стримує приватне інвестування у галузь та демотивує самі підприємства зменшувати свої витрати;
- пропонується перехід на стимулююче тарифоутворення;
- пропонується дозволити приватизацію джерел генерації теплової енергії;
- пропонується розвиток конкурентного середовища та перехід на ринкові умови функціонування підприємств комунальної теплоенергетики (2019-2025 рр).

Водночас, слід зазначити декларативний характер пропозицій щодо переходу від монопольних до конкурентних відносин у сфері теплопостачання:

1. Про перехід на ринкові умови та розвиток конкурентних відносин сказано без конкретизації хоча б основних заходів, необхідних/запланованих для цього. Зокрема, в розділі про вдосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення взагалі не згадується про необхідність законодавчих змін для розвитку конкурентних відносин в галузі теплопостачання.
2. Виходячи з Концепції, конкурентні відносини мають з'явитись в період з **2019** по **2025** рік. На нашу думку, запропоновані терміни є неприйнятними, враховуючи негативні кризові явища, що розвиваються у цій сфері. Вважаємо, що цілком реально розробити та прийняти проект закону щодо запровадження конкуренції в теплопостачанні до кінця **2017** року, а необхідні підзаконні акти – у першій половині **2018** р. Відповідний проект

закону вже розроблено в робочій групі при Держенергоефективності за підтримки проекту МЕР USAID. Розроблена концепція запровадження конкурентних відносин в ЦТ пройшла широке обговорення в експертному середовищі і широко висвітлена в ЗМІ.

3. Серед шляхів переходу до ринкових відносин зазначається «створення організаційних механізмів залучення приватного капіталу за договорами оренди та концесії», «приватизація джерел генерації теплової енергії», «створення організаційних структур управління, адаптованих до умов ринку, складання переліку підприємств теплоенергетики, що можуть бути реструктуризовані та корпоративізовані». Проте, не зазначається, як саме з'явиться конкуренція, хто з ким буде конкурувати? Фактично, механізми, пропонувані Концепцією, можуть призвести хіба що до створення деяких виробників на базі існуючих котельних (взятих в оренду або концесію чи навіть приватизованих), що зможуть функціонувати під керівництвом існуючого тепlopостачального підприємства на певних засадах (наприклад, продавати йому свою теплову енергію за деякою узгодженою ціною). Механізми, запропоновані в Концепції є, безумовно, важливими, але вони самі по собі не призводять до появи нових незалежних виробників теплової енергії, що могли б конкурувати на торгах з існуючими виробниками.

Фінансування заходів щодо реалізації Концепції передбачається за рахунок інших не заборонених законодавством джерел (тобто не державного та не місцевих бюджетів). В тому числі, серед таких джерел зазначається державно-приватне партнерство та активна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями для залучення коштів у вигляді кредитів та грантів. При цьому, приватні інвестори (не в рамках державно-приватного партнерства) як одне з основних джерел фінансування не зазначені.

Не применшуючи важливості державно-приватного партнерства та співпраці з міжнародними організаціями ми, проте, маємо певні сумніви щодо можливості досягти всіх зазначених цілей за рахунок лише цих джерел. Досвід державно-приватного партнерства, як зазначають самі представники Мінрегіону, поки є лише на 28 об'єктах тепlopостачальних підприємств, а отже, на нашу думку, не є розповсюдженим. Певно, ця цифра і відображає привабливість цього механізму для приватних інвесторів. Співпраця з міжнародними організаціями передбачає кредитування (хоча і на більш вигідних умовах, ніж можуть запропонувати вітчизняні банки), а отже, необхідність подальшої виплати кредиту та процентів по ньому. Ця співпраця є важливим джерелом залучення коштів та отримання передового організаційного та технічного досвіду, проте на даний час надається не в тих обсягах, що здатні призвести до докорінного поліпшення стану всієї

теплопостачальної галузі. Це пов'язано, в тому числі, з неготовністю багатьох теплопостачальних підприємств до залучення цих коштів.

На нашу думку, якраз впровадження конкурентного ринку виробництва теплової енергії здатне залучити кошти приватних інвесторів принаймні в сферу теплової генерації.

Викликають занепокоєння плани стосовно «створення «дорожньої карти» щодо можливого переходу населених пунктів від системи централізованого теплопостачання до системи автономного теплопостачання або системи індивідуального (поквартирного) теплопостачання». На нашу думку, відмова від централізованого теплопостачання суттєво зменшує можливості для впровадження альтернативних та відновлюваних джерел енергії в теплопостачанні, багато з яких не можуть бути впроваджені в умовах поквартирного опалення багатоповерхових будинків (наприклад, виробництво теплової енергії з біомаси). Це також звужує можливості застосування когенерації, розвиток якої, згідно Концепції, є одним з пріоритетів.

Загалом, відмова від централізованого опалення, особливо якщо воно вже фактично існує на певній території, потребує всебічного обґрунтування, з аналізом всіх позитивних та негативних сторін, включаючи такі моменти, як обґрунтована оцінка витрат мешканців при переході на індивідуальне опалення, вимоги надійності та безпеки обслуговування індивідуальних систем опалення та необхідні засоби запобігання шкоди здоров'ю їх користувачів. Слід розробити чіткі критерії для визначення ефективності застосування централізованого та інших видів опалення. При цьому викликає сумнів справедливність застосування конкретних значень деяких критеріїв, наприклад, лінійного теплового навантаження (МВт*год/м), що застосовується у звітах деяких міжнародних консультативних організацій. Подібний критерій міг би застосовуватись в тому випадку, якби був порахований спеціально для умов України, з урахуванням цін на енергоносії, капітальних та операційних витрат на впровадження та обслуговування тих чи інших варіантів систем теплопостачання.

Сподіваємось, що наші коментарі та зауваження допоможуть в доопрацюванні Концепції та сприятимуть успішному виконанню зазначених в ній завдань.

З повагою,
Голова Правління
Біоенергетичної Асоціації України

Г.Г. Гелетуша